

مطالعه موردی اصلاحات یارانه سوخت در اندونزی

پاییز ۱۴۰۴

1. نظم‌های قدیم و جدید

2. اصلاح یارانه‌های سوخت: ۲۰۰۸-۲۰۰۰

3. تحولات ۲۰۰۹-۲۰۱۰

4. تحولات اساسی ۲۰۱۰ تاکنون

5. منطق اصلاحات

6. درس‌آموزه‌های سیاستی

• نظم قدیم

- استقلال اندونزی از ۱۹۴۵ تا ۱۹۴۹
- سوکارنو: نخستین رئیس جمهور اندونزی
- ملی سازی ناگهانی شرکت‌های هلندی در سال ۱۹۵۷ و تعمیق رویکرد مداخله‌گرایانه دولت
- تشدید یارانه‌های انرژی و تورم ۵۰۰ درصد

• نظم جدید

- پذیرش نظریه بازار آزاد: مافیای برکلی
- شرکت دولتی نفت اندونزی پرتامینا (Pertamina) و نقش مرکزی در مدیریت ثروت منابع فسیلی کشور
- پرتامینا: سه دهه، نقش دوگانه تنظیم‌گر و بازیگر مسلط بازار
- فساد و هزینه بالای تولید در پرتامینا
- اصلاحات قیمتی و آشوب‌ها

- عزم اولیه بر اصلاح تدریجی
- تغییرات شدید قیمتی برای دریافت وام از صندوق بین‌المللی پول
- آشوب، شورش، و کشته‌شدن معترضان
- عقب نشینی دولت از قیمت‌ها

تغییرات قیمت خرده فروشی بنزین، دیزل، و نفت سفید در سال ۱۹۹۸

۱۶ مه ۱۹۹۸	۵ مه ۱۹۹۸	۱۹۹۳-۱۹۹۷	
۱۰۰۰	۱۲۰۰	۷۰۰	بنزین مرغوب
۵۵۰	۶۰۰	۳۸۰	دیزل
۲۸۰	۳۵۰	۲۸۰	کروسان (نفت سفید)

واحد: رویه اندونزی به ازای لیتر

- در بازه سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۳، افزایش‌های متعددی در قیمت فرآورده‌های نفتی تعیین شده توسط دولت اندونزی اعمال شد.
- روند افزایشی قیمت‌های جهانی فرآورده‌های نفتی، مانع از پیشرفت اساسی در حذف شکاف بین قیمت جهانی و قیمت‌های داخلی شد.
- در سال ۲۰۰۴، به دلیل برگزاری انتخابات ملی که منجر به انتصاب رئیس‌جمهور سوسیلو بامبانگ یوده‌ویونو شد، **افزایش بیشتر قیمت سوخت از نظر سیاسی امکان‌پذیر نبود.**
- در همین سال اندونزی برای نخستین بار تبدیل به واردکننده خالص نفت شد و قیمت جهانی نفت به‌طور چشم‌گیری افزایش یافت.

	ژانویه ۲۰۰۵	مارس ۲۰۰۵	اکتبر ۲۰۰۵
بنزین مرغوب	۱۸۱۰	۲۴۰۰	۴۵۰۰
دیزل	۱۶۵۰	۲۱۰۰	۴۳۰۰
کروسان (نفت سفید)	۷۰۰	۷۰۰	۲۰۰۰

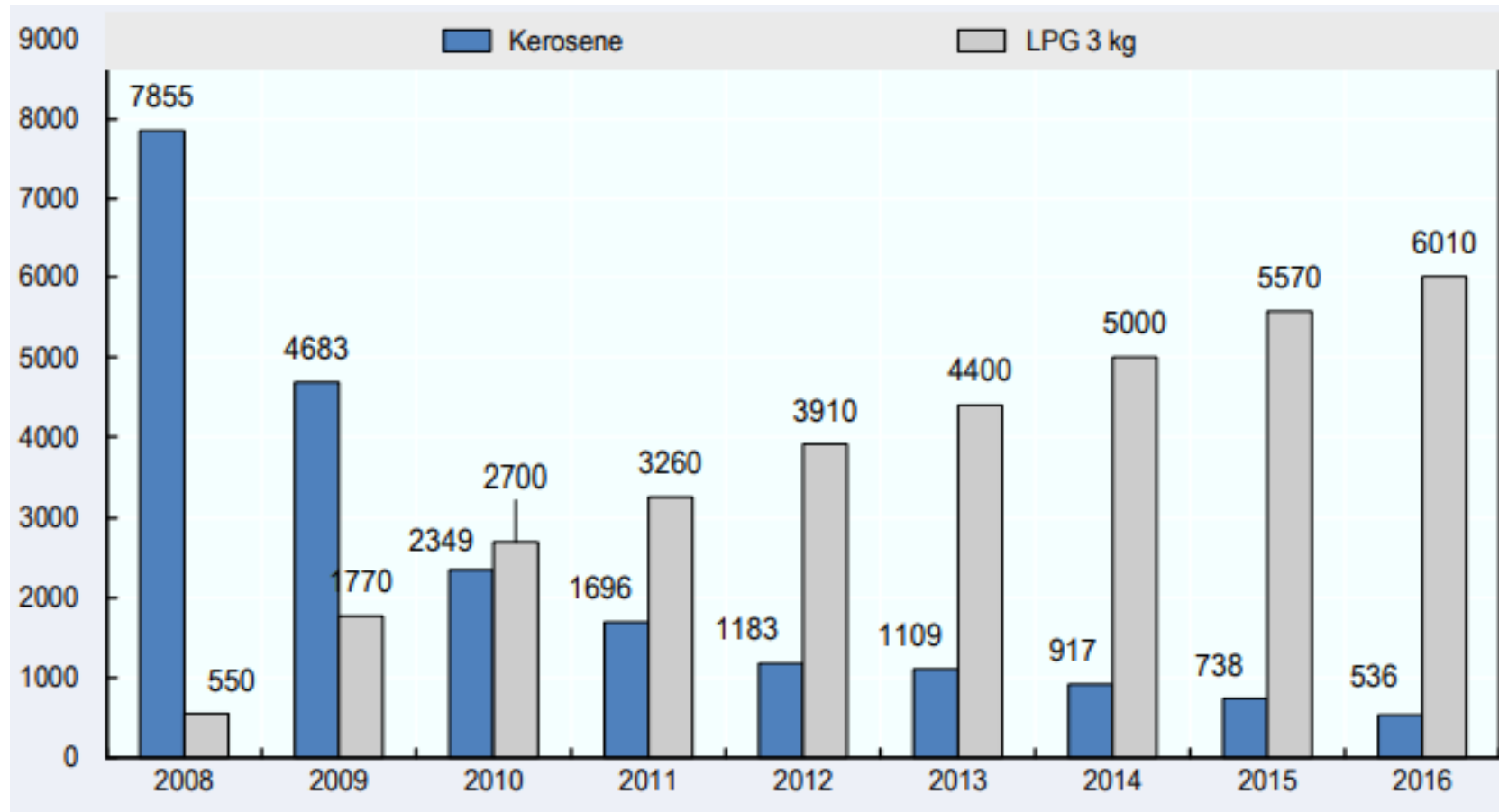
واحد: رویه اندونزی به ازای لیتر

- تفویض اختیار تغییرات قیمت سوخت از ریاست جمهوری به سطح وزارت خانه.
- ماه مه ۲۰۰۷، برنامه‌ای نیز معرفی شد برای تشویق خانوارهای روستایی به جایگزینی LPG به جای نفت سفید، با این استدلال که LPG یارانه ارزان‌تری دارد و برای سلامت خانوارها مفیدتر است.
- ۴۸ میلیون از ۵۲ میلیون خانوار اندونزیایی از نفت سفید برای پخت و پز و روشنایی استفاده می‌کردند.
- در عین اعتصابات کارگری، دانشجویی و اعتراضات مردمی در این دوره؛ مخالفت کمتری رخ داد.

- پرداخت‌های نقدی ماهانه بدون قید و شرط تحت عنوان کمک مستقیم نقدی (BLT) به خانوارهای فقیر.
- برنامه‌ای به ارزش ۳,۸۷۵ تریلیون روپیه برای بهبود دسترسی و کیفیت خدمات بهداشتی برای اقشار کم‌درآمد.
- اطلاع‌رسانی گسترده‌ای نیز برای افزایش آگاهی عمومی نسبت به این اقدامات.
- تغییر مصرف از نفت سفید به گاز مایع (LPG) از طریق توزیع «بسته اولیه» تشویق شد.
- این بسته شامل یک سیلندر گاز ۳ کیلوگرمی، اولین بار پرکردن رایگان گاز، یک اجاق تک شعله، شلنگ و رگولاتور می‌باشد.

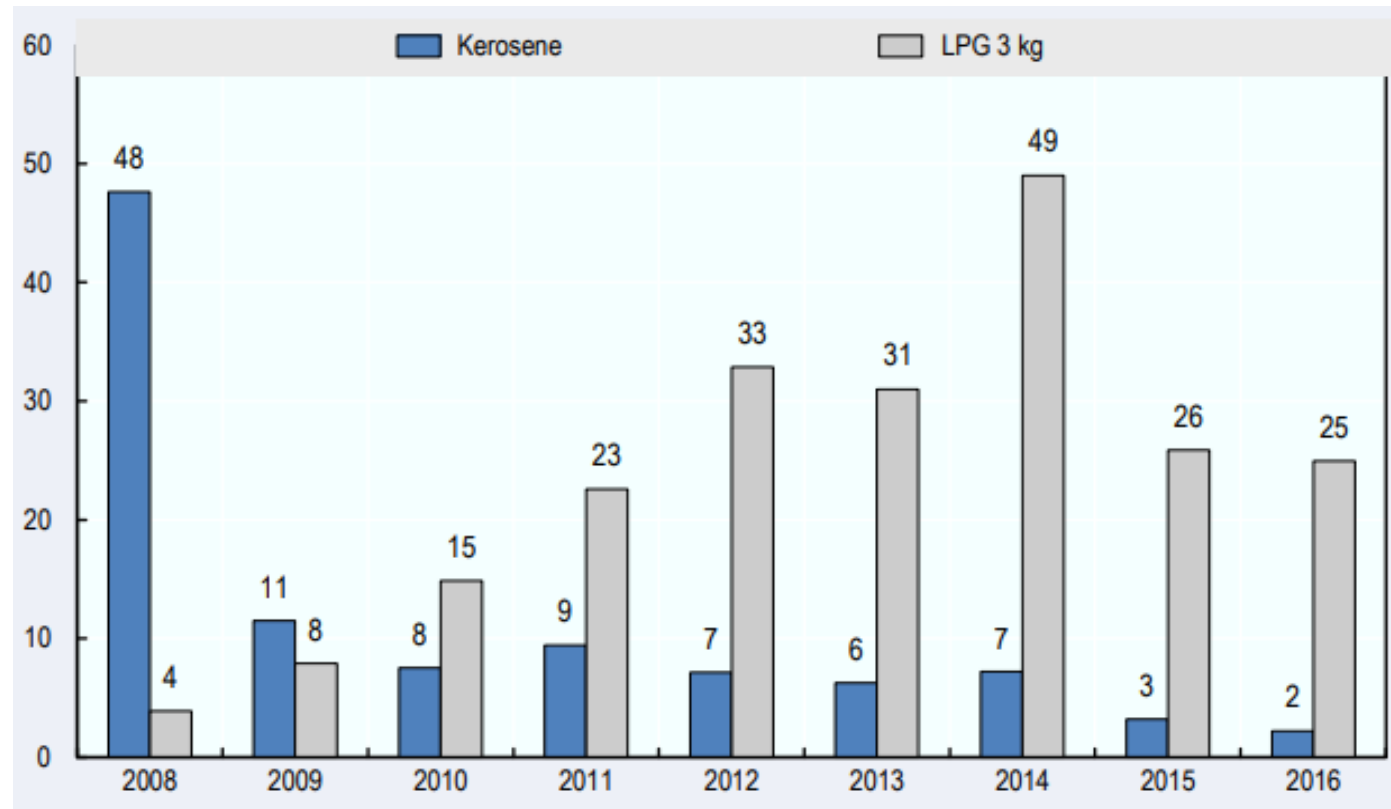
مصرف نفت سفید و سیلنדרهای ۳ کیلوگرمی گاز مایع

- مصرف نفت سفید و سیلنדרهای ۳ کیلوگرمی گاز مایع (LPG) بر حسب میلیون کیلوگرم، ۲۰۰۸-۲۰۱۶ (ستون آبی: نفت سفید؛ ستون خاکستری: ال پی جی):

میزان یارانه نفت سفید و سیلندرهای ۳ کیلوگرمی گاز مایع

- حدود ۶۰ درصد از گاز مایع مصرفی در اندونزی وارداتی بود در نتیجه مولفه یارانه آن به شدت تحت تأثیر نوسانات قیمت‌های بین‌المللی نفت و گاز قرار داشت.
- میزان یارانه نفت سفید و سیلندرهای ۳ کیلوگرمی گاز مایع (LPG) بر حسب تریلیون روپیه اندونزی، ۲۰۰۸-۲۰۱۶ (ستون آبی: نفت سفید؛ ستون خاکستری: ال‌پی‌جی)

- رها شدن تعدیل قیمت‌ها به دلیل نوسان قیمت‌های جهانی
- برخی برنامه‌های اعلامی دولت:

1. سیستم کارت هوشمند برای محدودسازی فروش بنزین یارانه‌ای توسعه خواهد یافت.
 - شامل محدودیت مصرف روزانه و ممنوعیت استفاده از سوخت یارانه‌ای در خودروهای شخصی خواهد بود.
2. تنها خودروهای حمل‌ونقل عمومی که پیش از سال ۲۰۰۰ تولید شده‌اند مجاز به استفاده از سوخت یارانه‌ای خواهند بود.
3. پس از این منابع نفت گاز ابزار توسعه خواهند بود و نه منبع درآمد دولت.

- ساختار یارانه‌ها در پسا ۲۰۱۰:
 1. یارانه سوخت‌های فسیلی
 - بنزین
 - گازوئیل
 2. یارانه گاز مایع
 3. یارانه برق
- اهم اقدامات اصلاحی یارانه انرژی در این دوره:
 1. کاهش تعداد فرآورده‌های سوختی مشمول یارانه از هفت مورد به سه مورد؛
 2. اجرای برنامه‌ای برای جایگزینی نفت سفید با گاز مایع (LPG) با هدف تشویق به استفاده از LPG؛
 3. استقرار یک سازوکار نیمه خودکار برای تعیین قیمت سوخت با یارانه ثابت به ازای هر لیتر.
 4. کاهش نرخ مالیات بر درآمد اعمال شده بر شرکت پترامینا و شرکت‌های تابعه آن در فروش سوخت به جایگاه‌های بنزین

• طرح جدید یارانه سوخت که از ۱ ژانویه ۲۰۱۵ اجرایی شد، شامل موارد زیر بود:

1. معرفی روش جدید قیمت گذاری که شامل **تعدیل های نیمه خود کار قیمت** برای بنزین با اکتان پایین و گازوئیل بود؛

2. **حذف یارانه** برای بنزین با اکتان پایین (RON 88)؛

3. تعیین سقف **یارانه ثابت** برای گازوئیل به میزان حداکثر ۱۰۰۰ روپیه به ازای هر لیتر.

- معین شد بازبینی به صورت هر دو هفته یکبار در قیمت خرده‌فروشی سوخت صورت گیرد. فرمول مورد استفاده برای این محاسبه به شرح زیر است:

$$HP_i = HIP_i + \alpha_i$$

که در آن:

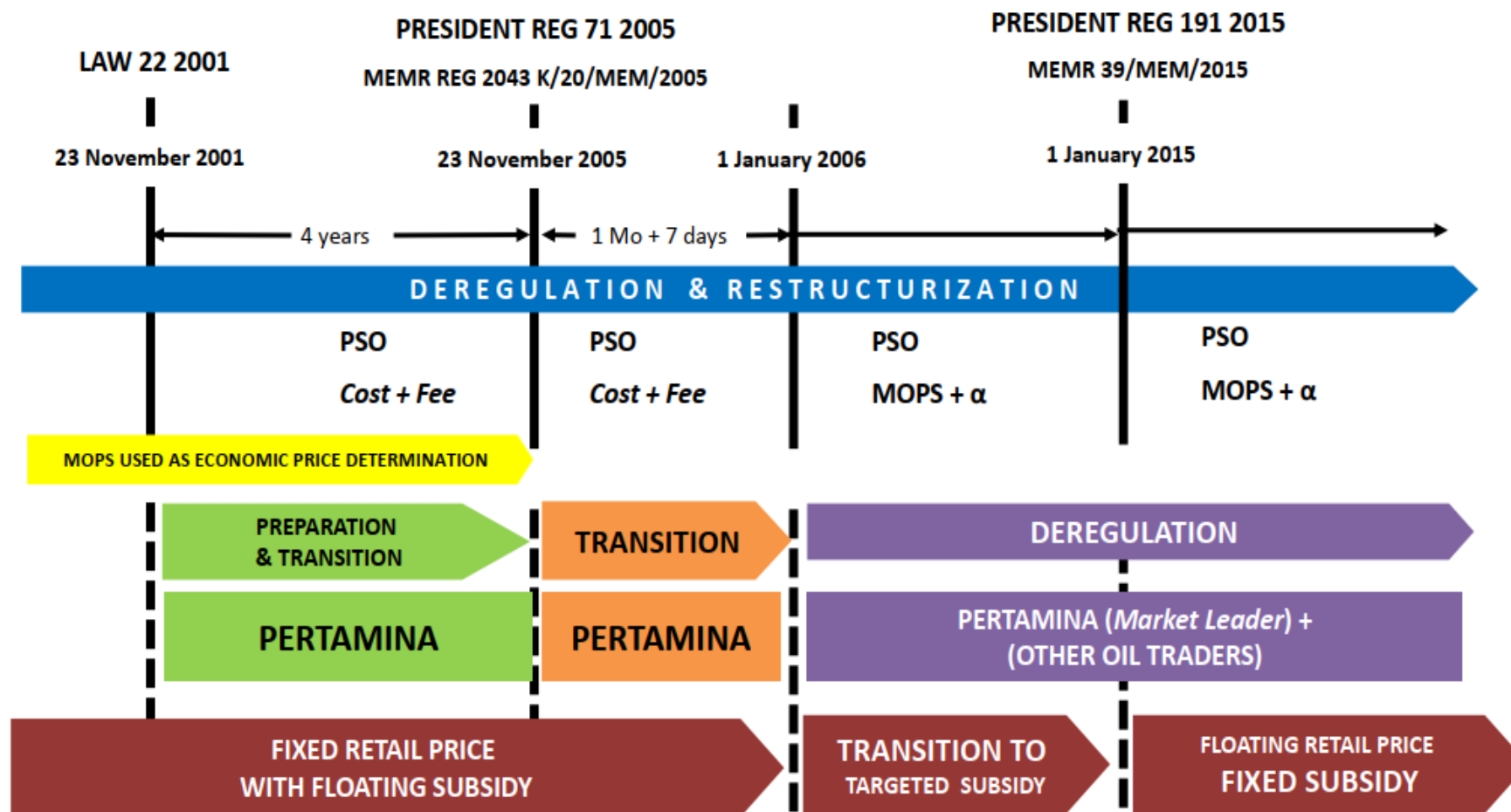
- HP: قیمت مبنا؛
- HIP: شاخص میانگین قیمت بازار (تنظیم شده با نسبت نرخ ارز دلار به روپیه اندونزی)؛
- α : حاشیه سود و هزینه‌های حمل‌ونقل؛
- i : نوع سوخت (بنزین، نفت سفید، و گازوئیل) است.
- شاخص HIP از قیمت‌های MOPS (میانگین قیمت‌های پلاتس سنگاپور) تبعیت می‌کند. فرمول محاسبه HIP را به شرح زیر است:

$$HIP_{gasoline} = 0.9842 \times MOPS_{mogas92}$$

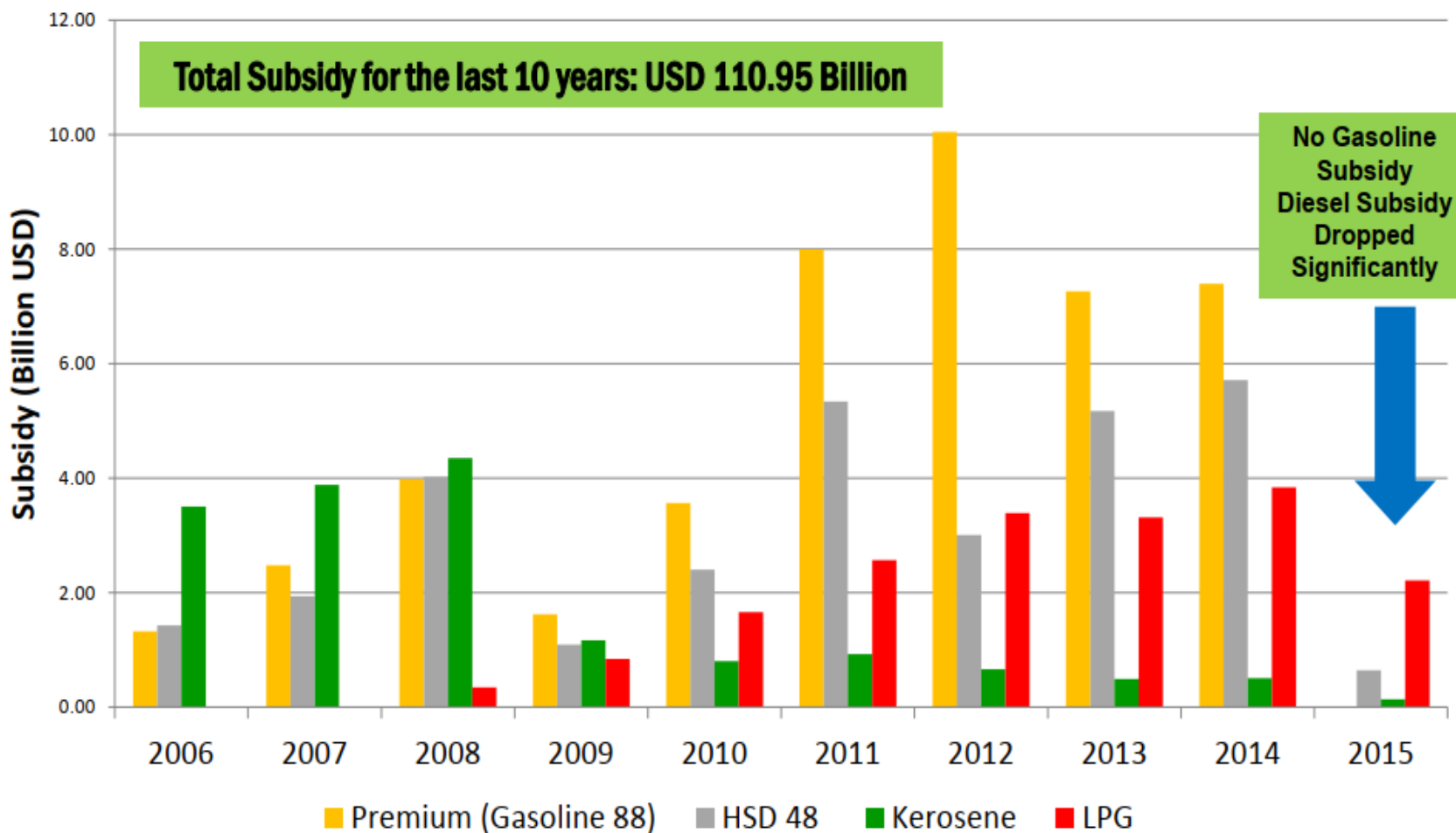
$$HIP_{diesel\ oil} = 0.9967 \times MOPS_{gasoil\ 0.25\%\ sulphur}$$

$$HIP_{kerosene} = MOPS_{jet\ kerosene}$$

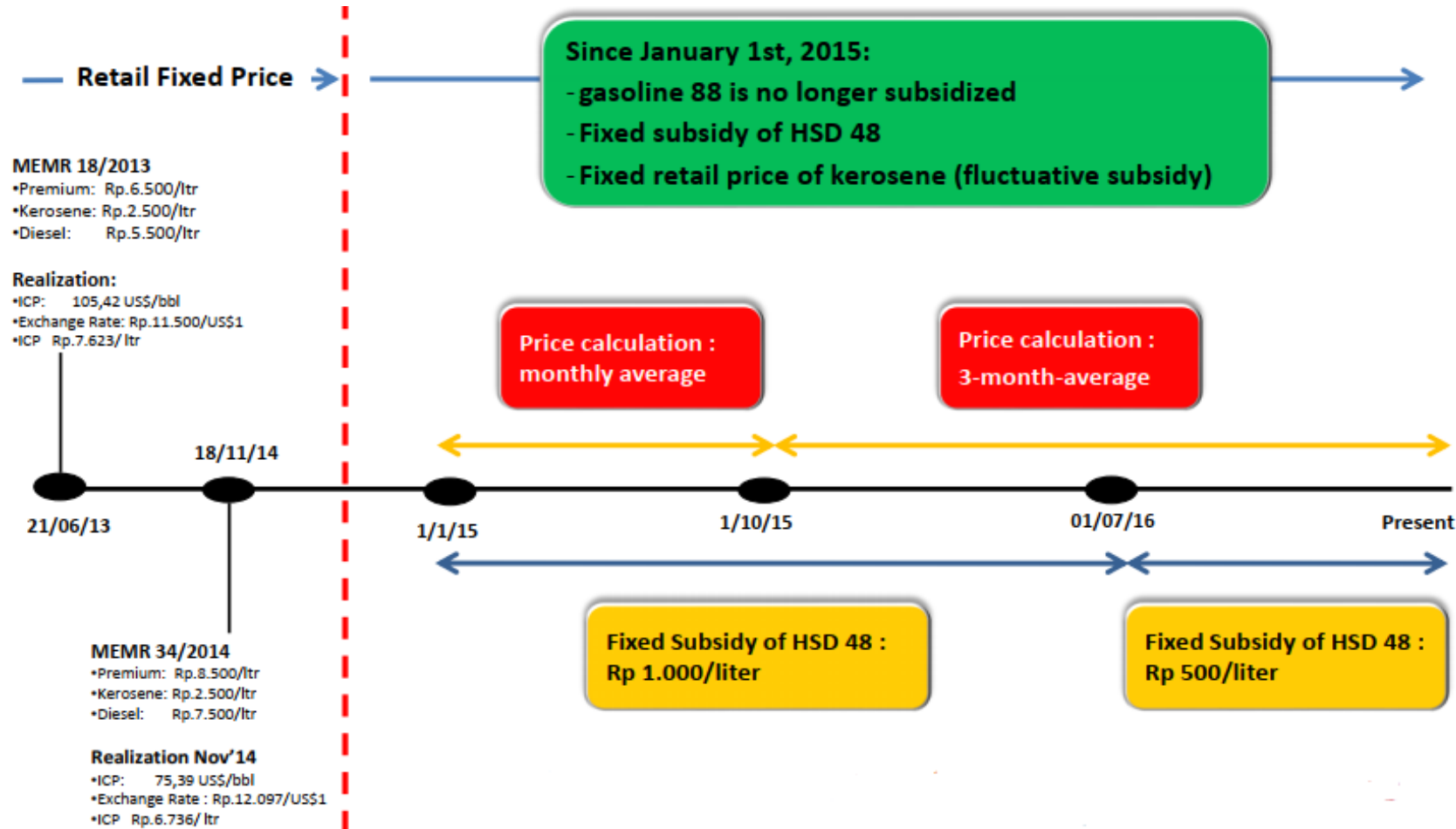
نقشه راه تنظیم‌گری خدمات عمومی اجباری (PSO) سوخت؛ (MOPs): میانگین قیمت‌های (Platts)

مخارج یارانه‌ای اندونزی از سال ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۵ (میلیارد دلار امریکا)

طرح اصلاح یارانه در تبدیل یارانه شناور به یارانه ثابت

- تناوب تعدیل قیمت‌ها به‌طور مستمر تغییر کرد.

- تناوب‌ها از هر دو هفته یک‌بار، به ماهانه، سپس هر سه ماه در سال ۲۰۱۵، و از سال ۲۰۱۷ به بعد تغییری در قیمت‌ها صورت نگرفت.

- بین سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۰، تعداد اقدامات حمایتی برای بخش انرژی اندونزی به طور پیوسته افزایش یافت.
- بطور مثال اوایل سال ۲۰۱۸، رئیس جمهور ویدودو به وزرا دستور داد تا قیمت سوخت و برق را در مواجهه با افزایش قیمت نفت ثابت نگه دارند تا رشد اقتصادی و قدرت خرید مصرف‌کنندگان حفظ شود.
- همچنین نقطه اوج آن افزایش شدید اقدامات حمایتی در سال ۲۰۲۰ رخ داد که عمدتاً به بسته‌های بهبود اقتصادی پس از COVID-19 نسبت داده شد.
- این اقدامات از طریق کمک‌های مالی به شرکت‌های دولتی به سمت بخش سوخت‌های فسیلی هدایت می‌شدند.

1. کاهش فشار بودجه‌ای
 2. بهبود کارایی سیاست‌های رفاه اجتماعی
 3. امنیت انرژی
 4. کاهش تغییرات اقلیمی
 5. اولویت‌های توسعه‌ای
 6. همسازی منطق با گروه‌های موثر در جامعه
- در هر دو سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۸، دولت اندونزی مشورت‌های گسترده‌ای با انجمن‌های قدرتمند تجاری و گروه‌های فکری (نخبگان دانشگاهی و کارشناسان) انجام داد.
 - دولت چندین بار با نمایندگان دو سازمان بزرگ اسلامی اندونزی، یعنی *نهضت العلماء* و محمدیه، دیدار کرده است.

1. انتقالات نقدی مستقیم می‌تواند مخالفت با اصلاح یارانه‌ها را کاهش دهد.
2. گردش به سوی سوخت‌های با یارانه کمتر، می‌تواند فشار مالی یارانه‌ای را کاهش دهد.
3. دولت با تغییر رویکرد از «حذف یارانه» به «یارانه ثابت» می‌تواند چهره صمیمانه‌تری با مردم داشته باشد.
4. در اصلاح یارانه‌ها لزومی به هدف‌قراردادن کل گروه‌ها در یک بخش خاص نیست.
5. منطق دولت در اصلاح یارانه‌ها می‌تواند تنها بر «کسری بودجه» متمرکز نباشد.
6. دولت می‌تواند منطق خود را مستقیماً با نهادهای تاثیرگذار و تأثیرپذیر به اشتراک بگذارد.
7. انتقالات نقدی نسبت به یارانه‌های سوخت ابزار موثرتری برای مبارزه با فقر هستند.
8. ادغام پایگاه‌های داده با اطلاعات مربوط به یارانه‌ها می‌تواند تاثیر بسزایی در جلوگیری از ناکارایی و نیز پذیرش عمومی داشته باشد.

با سپاس از توجه شما